

ETHICS TEACHER AND PROFESSIONAL ETHICS OF SPECIAL EDUCATION TEACHING IN TURKEY

Yavuz BOLAT

*Assoc. Prof. Dr., Hatay Mustafa Kemal University, Turkey, yavuzbolat06@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2398-9208*

Hakan EŞİYOK

*Hatay Mustafa Kemal University, Turkey, hakanesiyok_@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-5306-5807*

Serbest DAĞLI

*Hatay Mustafa Kemal University, Turkey, serbestdagli@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6892-3731*

Received: 22.12.2019

Accepted: 15.08.2020

Published: 28.09.2020

ABSTRACT

Ethics is a branch of science that covers professionalism, justice, equality, honesty, accuracy, professional commitment and development, which attempts to establish the concepts related to morality by questioning what they are, and allows experts in their field to make the distinction between right and wrong. The concept of professional ethics also covers all of these rules. This study includes the principles of professional ethics and solutions for the problems that teacher candidates may benefit from during their pre-service education periods. In this study, which is a descriptive survey model, a study group is constituted with 35 candidates for special education teachers. The candidates who participated in the study were asked questions that were prepared in the form of semi-structured and triple-likert. The collected information is obtained by examining the data content analysis technique. The findings of this study revealed that educators who care about moral values, who are fair, who carry out professional responsibility, who are respectful, who care about the student, who are bound by laws and rules, and who do not derive personal benefits are ethical teachers. Special education teacher candidates see their ethical principles and values as a priority over laws and regulations. Special education teacher candidates state that the concept of professional ethics is related to concepts such as ethics and values, responsibilities, the whole of the rules that must be followed, development by the profession, professionalism, equality, and respect. It was determined that the majority of the information they learned about professional ethics of special education teacher candidates were obtained from the courses they took while they were students. It was concluded that they tried to complete their deficiencies by reading books and articles on hearsay information and professional values. During the transition to the profession, it was observed that what was taught to the teacher candidates about professional ethics and the studies for the teacher candidates were insufficient. Some suggestions have been made regarding this area by taking the results of the research into account.

Keywords: Ethics, special education, professional ethics, teachers, teacher training.

INTRODUCTION

A Concept that is Difficult to Define: Ethics

The concept of ethics, one of the most basic sub-branches or disciplines of philosophy, attempts to obtain ideal rules by examining moral behaviour in general terms. Also, ethics is a branch of science that enables individuals, institutions, and experts to distinguish between what is wrong and right, and to make decisions for them. Ethical principles are a set of rules that are spontaneously formed within the public according to certain norms, but it cannot be restricted to a specific text since they are constantly evolving.

It is an undeniable fact that the ethical phenomenon exists in all human behaviours. Nowadays, in many events, institutions, professional ethical values, and attitudes in a detailed and systematic way, individual and collective approach has started to be examined. With technological developments, it was witnessed that concepts such as technology have started to emerge (Guneş, 2019). Moreover, ethics education has taken considerable attention in recent years in the field of the library and information science (Budd, 2018). Recently, even in journalism education, ethics education has become an important element (Auman et al., 2020). In the field of education -especially in teacher training- very different views on professional ethics have emerged, and these views have been defended by various groups (Tanchuk et al., 2016). Furthermore, as with other types of research, the issue of ethics has created an important area of discussion in educational research (Head, 2018). For this reason, professional ethics for the teaching profession has started to become an increasingly important subject.

From the past to present humanity has been an important concept that has attracted the attention of the relevant ethics that have been observed to occur in many opinions contained links between them (Tanchuk et al., 2016). One of these opinions, the Greek "ethos" (character) movement ethics from the concept, custom science to be followed in the tradition and morality is all about action and is that taken as a whole are behaviours that should be avoided (Turkish Language Society [TLS], 2020). Çivilidağ (2018) states that ethics is a system that examines the essence of all actions and behaviours that society reveals, and sets universal criteria for distinguishing right and wrong in these behaviours. According to Haynes (2002), ethics is a concept related to anyone who makes positive or negative assessments of people, including praise and condemnation in the attitudes and behaviours of others. In some definitions, the concept of ethics, which has meaning and depth in social aspects, involves the creation of a new life and professional teachings by questioning the elements of the existing social life (Tanchuk et al., 2016; Colins, 2019; Auman et al., 2020). Ethics creates a new value thought philosophy and principles of life, despite the current state of social values (Ceviz, 2002). Another important function of values is that it facilitates the socialization of individuals by enabling individuals to form their characters and personalities (Ulusoy, 2016). On the other hand, Colins (2019) emphasizes different functional roles by treating the concept of ethics or morality as ways for people to go after the good and as ways of questioning that people use to describe the good life. Based on definitions, the concept of ethics can be

expressed as all of the principles that guide the behaviour of individuals and classes in society to distinguish between good and bad, and determine what right and wrong should be or what can't be done, in line with universal values and moral principles (Demirtaş & Güneş, 2002).

In many studies, it has been stated by many researchers that the concepts of ethics and morality are used synonymously, but they are not the same concepts (Bilgili & Ilgaz, 2006; Cevizci, 2016; Li & Yongzhi, 2020). The concept of morality is often associated with personal life, sexuality-related behaviours and norms. The word ethics is used in the sense of a philosophical examination of the concept of morality, indicating that ethics is a more comprehensive and high-level philosophical thought than morality (Aydın, 2006). Based on the application of the ethical phenomenon, "*What should I do here and now?*" to examine questions in his style from a visual, institutional, and broader perspective than morality, his move beyond asking these questions reveal that he is different from morality (Haynes, 2002). Ricoeur (2000) states that there are differences between moral rules and ethical purpose. He states that the ethical purpose is based on an aristocratic idea and that ethics is the goal of targeting a "*good life*". Moral rules are also established based on Kantian conservatism, and morality is obliged to abide by these rules. It is a prerequisite for an individual to have ethics. Ethical purposes must pass through the filter of the rules, and it is acceptable to resort to purpose when rules are at an impasse during implementation. In this distinction, Ricoeur (2000) stresses that ethics is not a "*science of morality*". According to Bilgili and Ilgaz (2006), the reason why ethics and morality differ is a philosophy of ethics, while morality is a subject of research on ethics. Finally, according to Cevizci (2016), the morality of the people by community norms that have been developed to regulate their behaviour with each other corresponds to the totality of rules and values. On the other hand, ethics has emerged as a philosophical reflection or inquiry on the phenomenon of morality and morality in question. The most important difference between the two, where *local* of the first, the second, that occurs from being *general and universal ethics*.

Professional Ethics and Special Education

One of the most important disciplines in the evaluation system that vary according to all disciplines in social life is also professional ethics. Professional ethics includes all of the principles that have been adopted by professional associations and that have become the most important condition of the professions today (Aydın, 2006). It has values related to that profession within professional ethics. Rather than the study of human behaviour, the study of values can often offer quick information about people and professional groups (Ulusoy & Dilmaç, 2018). Therefore, the decisive effect of values on professional ethics should not be forgotten. This decisive effect must be made much more accessible to both the learner and the teacher (Aloni, 2019). The teaching profession, which also includes professional values and moral rules, is an important professional group used in educating students of teacher's exemplary behaviour (Li & Yongzhi, 2020). No professional power has been as effective in social change and the creation of manpower as the teaching profession, so professional ethics education should be at the centre of teacher training (Malone, 2020). Professional ethics training, which will become the building block of teacher training, will ensure the construction of a quality culture. Therefore,

professional ethics must be the basic element to train a good teacher and to be a good teacher (Habib, 2019). Besides, good professional skills and the principles of professional ethics constitute the vital components of a professional organization (Asio et al., 2019).

Many professional members who cover the field of ethical principles apply according to the needs and characteristics of the service area they are in by going outside of their individual choices. There are several appropriate behaviours and universal principles in a profession that those who do this profession must follow. The understanding of professional ethics is based on a sociological basis. It contains approaches, behaviours, attitudes, rules, and commonly accepted principles that should be taken into consideration and taken into account during the execution of any profession. For the ethical principles set by a particular professional group to be effective in the group, rules and value judgments need to be firmly established. Professional ethics is the whole of the principles established to define professional etiquette and the criteria set out in distinguishing good and bad practices in the profession. To determine professional criteria and professional etiquette, the members of that profession set, develop and apply certain principles (Hins, 2005). If a professional can guarantee the professional skills of its members in a way that is beneficial for a society based on ethical principles and social ethics, it can be said that it has ethical principles (Dunbar,1998). Professional education ethics covers all educational activities, including social, political, and material conditions of educational practices (Schjetne et al., 2016). For this reason, the concept of ethics in terms of the teaching profession consists of quite a lot of structures, while it refers to a complex structure associated with too many components.

Professional ethics principles can create differences due to the different characteristics of occupations (Hill, 2004; Karataş et al., 2019). The code of ethics in a profession provides a high level of standards of practice when defining rules to be followed (Habib, 2019). Professional ethical principles can be re-established according to the conditions of the day due to their social and individual characteristics. The ethics of education takes on very special importance, as administrators and teachers are beset with many moral questions and are responsible for the education and moral maturity of the students of the present generation and the future generations (Haynes, 2002). Ethics plays a key role in educational practices around the world (Crawford, 2017; Shapira-Lishchinsky, 2020). It is an important social institution that carries ethical values within the teaching profession, which is the basic element of the education process. As with any profession, the importance of professional ethics should be given to teachers (Namlı, 2017). Special education teaching is the area of the teaching profession, which is responsible for the education of individuals outside the dominant group, who are required to have ethical values, even though the individuals studied are below normal (deficiencies) or above (gifted or talented) individuals (Bolat & Tekin, 2017; Bolat, 2019). For this reason, special education teaching is more open to ethical problems.

Importance of Professional Ethics in Special Education Teaching

The principles of professional ethics, which the National Education Association established in 1929 for educators, were changed six times between 1929-1975 and took its current form (Özbek, 2003). The principles of professional ethics for special education teachers were created at the first meeting of the Council for Exceptional Children (CEC) in the United States in 1922 and published as eight keys articles with amendments in 1981 and 2010:

- 1. Experts and teachers working in the field of special education try to maximize the education and quality of life of individuals who need special education.*
- 2. Experts and teachers working in the field of special education develop and maintain their competence and other knowledge to their areas of expertise.*
- 3. Experts and teachers working in the field of special education, individuals who need special education, their families, other specialists, your friends, students, and research studies that will be useful to academic activities (seminars, congresses, meetings, etc.) attend.*
- 4. Experts and teachers working in the field of special education act objectively in doing their jobs.*
- 5. Experts and teachers working in the field of special education try to increase/improve their knowledge and skills to the education of individuals who need special education.*
- 6. Experts and teachers working in the field of special education work within the standards, principles, or guidelines required by their area of expertise.*
- 7. Experts and teachers working in the field of special education seek to promote and develop laws, rules, and principles relating to the implementation of their specialties and the provision of special education and other support services.*
- 8. Experts and teachers working in the field of special education do not engage in unethical or illegal actions.*

The principles of professional ethics offer the opportunity for professional development based on the application of the special education teachers constitute a guide in showing them the way (CEC, 2009). Special education teachers can cooperate by acting jointly in line with the principles of professional ethics, making these principles a philosophy of life and enabling them to gain experience in their professional lives (Harrison & Killion, 2007; Strong, 2006). Professional qualifications practices are based on a new accountable understanding that can be controlled and questioned in terms of the process (Linstrum, 2009; Akçamete et al., 2016). Because organizations with a culture that encourages and allows unethical practices, and the individuals that make up these organizations, can cause even moral individuals to suffer moral degradation (Robbins & De Cenzo, 2007).

Educators question ethics not only in the teaching dimension, but also across professions in general, and focus on the importance of professional ethics (Schwimmer & Maxwell, 2017). Professional ethics about teaching is a profession of principles, should not be reduced only to certain people and situations; all of the components to

be included in this concept should be addressed holistically, and over the whole system, changes should be aimed at forming the case. In this context, ethical problems occur within systems, and these ethical problems do not only make the person exhibiting that behaviour good or bad; this is also a function of the system (O'neil & Hern, 1991). The negatives that may develop in the organizational (too authoritarian, non-democratic, or hierarchical problems) climate may lead to impairments in ethical behaviour. Instead of merely judging the character of the person performing the behaviour, when ethical problems occur, the structure of the relationships between special education teachers and the principal and other administrative officers under the same institution should also be examined.

Developments about Professional Ethics in Turkey

The professional ethical principles for educators were collected under certain headings and published by the Ministry of National Education in Turkey (MoNE) in 2015. These principles are defined as responsibility in service, creating a safe environment, equality, justice, professionalism, continuous development, and professional commitment, respect, honesty, trust, accuracy, effective use of resources, non-corruption (Aydın, 2006). These principles also provided the basis for the protection of the rights of individuals receiving services. The Council of Higher Education (CHE) has proposed the opening of elective courses to gain the professional ethics of teaching in the undergraduate programs of the faculties of education in Turkey (CHE, 2007). In some undergraduate programs, it is observed that professional ethics in teaching is not included as a compulsory course in many undergraduate programs and that the content of the courses is not comprehensive and sufficient. Some changes were made by the Council of Higher Education as a result of some research conducted in Turkey in 2018. In teacher education, a lesson on professional ethics in teaching was given under the name of "*Ethics in Education and Ethics*". Besides, "*Science and Research Ethics*" and "*Professional Ethics and Legal Issues*" as well as a wide range of topics related to professional ethics within the undergraduate programs of the courses, have been added to the 2018-2019 academic year began to offer courses (CHE, 2018; Karataş et al., 2019).

Courses of ethics and ethics in education, previously taken as an elective course in special education teaching undergraduate programs, has been compulsory as a special education ethics course in special education teaching undergraduate programs since the 2018-2019 academic year (CHE, 2018). With this move, the need to determine what the characteristics of the ethical teacher are from the perspective of the special education teacher candidates and whether the educational expectations of the teachers of the special education department of this course have been met has arisen. The purpose of the research is to determine what the attitudes of the ethics teacher should be according to the candidates of special education teachers and their views on the course of professional ethics in special education. Besides, the questions the research seeks answers are given below:

Research Question 1. What is ethics according to special education teacher candidates?

Research Question 2. What are the ethical principles violated in special education according to special education teacher candidates?

Research Question 3. How did taking the professional ethics course to contribute to the candidates of special education department teachers?

METHOD

This research focused on determining the views of special education teacher candidates regarding the ethical teacher phenomenon in their education. In this study, a descriptive survey model was used, which is one of the qualitative research methods. Descriptive survey model enables you to organize data according to the themes put forward by the research questions and to present it by considering questions and dimensions (De Vaus, 2001; Hesse-Biber & Leavy, 2011).

Participants

Sample selection is easily accessible from the intended sampling methods. The participants were selected from among the candidates for special education teachers. The research group is composed of a state university in the 2019-2020 academic year in the fall semester studying in special education teaching departments of education faculties 3rd-grade and 4th-grade teachers selected according to the voluntary teachers from 35 candidates. Information on the participants forming the research information is presented in Table 1.

Table 1. Study Group

Grade	Female		Male		Total	
	f	%	f	%	f	%
3rd	10	47.61	11	52.38	21	60
4rd	5	35.71	9	64.28	14	40
Total	15	42.85	20	57.15	35	100

According to Table 1, 57.15% of the participants in this survey were male teacher candidates and 42.85% were female teacher candidates. 21 of the candidates are in the 3rd grade, and 14 of the candidates are in the 4th grade. A total of 35 people participated in the research.

Data Collection Tools and Data Collection

To create a data collection tool in scientific research, the first step is to collect information from the relevant literature, i.e. to conduct a literature review (DeVellis, 2003). For this reason, the field paper on professional ethics information of special education teacher candidates made a literature review to collect the data in the research. The information obtained from the literature has been used in the creation of the conceptual structure for the preparation of the questions of the data collection tool. In the writing of the questions to be

used in the data collection tool, books, papers, theses, laws, regulations, and articles related to the concept of ethics in special education teaching were used. The following table provides information about the sources that form the basis of the literature.

Table 2. The Review of the Literature Resources for Research

Sources	Book	Thesis	Presentation	Article	Web	Law and regulation	Total
Quantity	4	2	4	3	7	9	29

Open-ended questions allow for a greater variety of responses from participants. Also, closed-ended questions are easy to analyze statistically, but they seriously limit the responses that participants can give (Jackson, 2009). For this reason, we preferred to use a likert-type scale because it is very easy to analyze statistically. We also included open-ended questions in our research. We used open-ended questions as we wanted to get in-depth information from the participants.

After examining the sources collected for the research, questions were written for the data collection tool. In the first phase, a total of 15 questions were written about *ethics* and *professional ethics*. Two experts named associate professors in the field of special education and educational sciences were consulted to examine these questions. At the end of expert opinions, it was decided to reduce the number of questions to 9 and write 2 open-ended questions instead of the questions. To check the readability and intelligibility of the questions, opinions were taken from a Turkish teaching expert, and corrections were made. Accordingly, the data collection tool application form consists of 9 questions with a triple likert-type and two semi-structured interview questions that are open-ended.

The first 9 questions in the measurement instrument are of a triple likert-type and seek answers to the third of the sub-aims of the research (*How did taking the professional ethics course contribute to the candidates of special education department teachers?*). Semi-structured questions have taken their place in the data collection tool to accomplish the first sub-objective (*What is ethics according to special education teacher candidates?*) and second sub-objectives (*What are the ethical principles violated in special education according to special education teacher candidates?*).

Data Analysis

The data obtained from the data collection tool presented to the participants in a face-to-face environment were subjected to two-way analysis. Descriptive statistics were performed for the likert structure questions, while content analysis was performed for the semi-structured questions. The content analysis process consists of different steps (Fraenkel et al., 2012). In this research, the steps of writing the research question, coding and categorization were applied respectively. Reliability is one of the important issues that need to be addressed in qualitative research (San Jose et al., 2017). To ensure the validity and reliability of the data, the collected data

were subjected to content analysis by the researchers at different times. By checking the data of two different analyses, a common meaning of the analysis has been established. The analysis was presented to a field expert and the analysis process, and findings were checked. To ensure this, research data has been clearly and questionably analyzed. Besides, data was stored to protect the data and analysis, and it was possible to review the research at any time. Apart from the findings obtained from the analysis of the collected data were tabulated and given together with percentage information and the views of the candidates for teachers in special education were summarized and discussed.

FINDINGS

1. According to Special Education Teacher Candidates Ethics

According to special education teacher candidate's ethics are given in the Table 3.

Table 3. According to Special Education Teacher Candidates Ethics

Themes	f	%
Set of Rules	16	34.78
Responsibilities	7	15.21
Morals	6	13.04
Professional Development	6	13.04
Values	5	11.62
Professionalism	1	4.34
Equality	1	4.34
Respect	1	4.34

As indicated in Table 3, the *set of rules* is in the first place with a ratio of 34.78% regarding what professional ethics is. The majority of teacher candidates stated that professional ethics should be rules to be followed. The theme of *morals* is among ethical situations, with a ratio of 13.04% according to the views of the candidates. Special education teacher candidates focused on the importance of adhering to principles morality. Also, it is seen that teachers perceive the concept of ethics as "*values*" 13.04%. A rate of 15.21% emphasized that professional ethics should fulfill the responsibilities of special education teachers. According to the candidates, another opinion on what professional ethics is 13.04% of the teachers by their *professional development* was expressed as. At another rate of 4.34%, the concept of professional ethics is stated as *professionalism, equality, and respect*.

2. Ethical Principles Violated in Special Education According to Special Education Teacher Candidates

The most violated principles in special education according to special education teacher candidates are presented in Table 4.

Table 4. Most Violated Principles in Special Education

Themes for unethical situations	f	%
Neglect	10	19.23
Professional Irresponsibility	9	17.30
Injustice	7	13.46
Abuse	5	9.61
Privacy	5	9.61
Being Prejudiced	5	9.61
Unfair gain	4	7.69
Moral Values	3	5.76
Violence	2	3.84
Laws and rules	2	3.84

Among the themes identified in Table 4, *neglect and disregard* were listed in the first place, compared to 19.23% in unethical situations. The second-place *professional responsibility*, with a ratio of 17.30%, suggests that teacher candidates have largely failed to fulfill their responsibilities. Special education teacher candidates have stated that special education students are not given the necessary attention and that most of the teacher candidates perform this profession to gain financial unfair gain.

Special education teacher candidates' views include "*abuse, prejudice, self-interest, failure to obtain student parents' permission, misinformation of the family, abuse of the family's helplessness and feelings and lack of respect for the families, disregard of moral values and violence*".

3. Contributions of Professional Ethics Course to Special Education Teacher Candidates

Opinions on the contribution of vocational ethics course to special education teacher candidates are presented in Table 5.

Table 5. Having Heard the Concept of Professional Ethics Before Taking the Course of Professional Ethics

Participants	Yes	%	No	%	Partially	%
Male	17	85	3	15	0	0
Female	10	66.6	2	13.33	3	20
Total	27	77.14	5	14.28	3	8.57

As shown in Table 5, 77.14% of the participants had heard the concept of professional ethics before taking the course, 14.28% had never heard the concept, and 8.57% had heard it partially. However, 85% of the male participants had heard the concept of professional ethics before, whereas 66.66% of the female participants had heard the 20% of them had also heard it. The following Table 6 shows the ways to learn about the professional ethics of teacher candidates.

Table 6. How to Obtain Information about Professional Ethics

Information Path	Male				Female				Total	%
	HI	RBA	PPS	LLWS	HI	RBA	PPS	LLWS		
Participants	4	4	0	12	4	2	0	9	35	100
%	20	20	0	60	26.66	13.33	0	60	100	100
HI	4				4				8	22.85
RBA	4				2				6	17.15
PPS	0				0				0	0
LLWS	12				9				21	60

HI: Hearsay information

RBA: By reading books and articles

PPS: By participating in programs and seminars

LLS: Lessons learned while a student

As shown in Table 6, special education teacher candidates the professional ethics of the information they learned about 22.85% for *hearsay*, %17.15% of the values *by reading books and articles* about professional, 60% *as a student*, have acquired in your courses have been identified. None of the participants learned the concept of professional ethics *by participating in programs and seminars*.

When the findings are taken into account, the participants' professional ethics seminars, panels, interviews, symposiums, etc. the fact that they did not attend the sessions is an important situation. The data for this situation is presented in Table 7.

Table 7. Seminars, Panels, Interviews, Symposiums, etc. related to Professional Ethics Distribution of Participation in Sessions

Participants	Yes	%	No	%	Partially	%
Male	5	25	11	55	4	20
Female	1	6.6	13	86.67	1	6.6
Total	6	17.14	24	71.42	5	14.24

In Table 7, it is observed that 71.42% of the teachers never participated in seminars, panels, interviews, and symposia related to professional ethics. However, 17.14% of the teacher candidates participated in such sessions as seminars, panels, interviews, and symposiums. 14.24% of teacher candidates participated partially in these activities. Table 8 shows the impact of the courses taken by the teachers on their attitudes, apart from the participation rate in scientific activities on professional ethics.

Table 8. Distribution of the Change in the Attitude of Professional Ethics after Taking the Course of Professional Ethics

Participants	Yes	%	No	%	Partially	%
Male	6	30	10	50	4	20
Female	6	40	4	26.66	5	33.33
Total	12	34.28	14	40.0	9	25.71

When the data in Table 8 is examined, it can be said that there are close ratios between the ethical attitudes before taking the professional ethics course and the attitudes after taking it. The survey found that 34.28% of teachers had a positive change in their attitudes, 25.71% had a partial change in their attitudes, and 40% had no change in their attitudes. When looking at the total rate, it can be said that there has been a change in attitudes of 70.2% of teacher candidates. When this change is taken into account, it is important whether there is a differentiation in the exchange of knowledge of teachers.

Table 9 provides data on the learning status of the professional ethics course taken by the teacher candidates.

Table 9. Distribution of Professional Ethics Course to gain Knowledge for Special Education Teacher Candidates

Participants	Yes	%	No	%	Partially	%
Male	11	55	3	15	6	40
Female	8	53.33	2	13.33	5	33.33
Total	19	54.28	5	14.28	11	31.42

As stated in Table 9, it was found that having taken the course of professional ethics contributed to 54.28% of the candidates, 31.42% had partial knowledge, and 14.28% of them didn't contribute any. The data on the state of relations with the teacher candidates' professional ethics laws and regulations that context is given in Table 10.

Table 10. Distribution of Professional Ethics Values of Teacher Candidates that Take Precedence over Laws and Regulations

Participants	Yes	%	No	%	Partially	%
Male	6	30	4	20	10	50
Female	6	40	3	20	6	40
Total	12	34,28	7	20	16	45,78

As can be seen in Table 10, it was observed that the professional ethics values of special education teacher candidates were 34.28% before the laws and regulations, and 45.78% partially prioritized. However, according to 20% of the respondents, laws, and regulations were taken as a priority over their values. Also, the status of teacher candidates knowing laws and regulations is given in Table 11.

Table 11. Distribution of Information about Legal Regulations in Special Education

Participants	Yes	%	No	%	Partially	%
Male	12	60	3	15	5	25
Female	9	60	2	13.33	4	26.66
Total	21	60	5	14.28	9	25.71

As shown in Table 11, 14.28% of the candidates for special education teachers did not have any knowledge of the legal arrangements in special education, while 25.71% had partial and 60% had direct knowledge. The opinions of the candidates regarding the adequacy of the professional ethics course in terms of quality are presented in Table 12.

Table 12. Distribution of Adequacy of Professional Ethics Course in Special Education

Participants	Yes	%	No	%	Partially	%
Male	4	20	12	60	4	20
Female	0	0	9	60	6	40
Total	4	11.42	21	60	10	28.57

As shown in Table 12, 60% of the teacher candidates stated that the professional ethics course in education faculties was not adequate in terms of quality and quantity, 29% of them stated that it was partially sufficient, and 11.42% stated that it was sufficient.

Table 13 shows the opinions of the teacher candidates who are deemed to have insufficient opinions on the course they have taken regarding the situation of finding themselves competent in the field of professional ethics.

Table 13. Distribution of Special Education Teacher Candidates to Find Themselves Sufficient in Professional Ethics

Participants	Yes	%	No	%	Partially	%
Male	2	10	9	45	9	45
Female	2	13.33	5	33.33	8	53.33
Total	6	17.14	14	40	17	48.57

As shown in Table 13, only 11.42% of special education teacher candidates found themselves proficient in professional ethics, while 48.57% of them stated that they were partially proficient. 40% of teacher candidates stated that they were inadequate in this regard.

CONCLUSION and DISCUSSION

In the implementation of special education programs, special education teachers have great responsibilities. Therefore, it has been emphasized by the teacher candidates that there should be increased ethical awareness and interaction based on more concrete events. In this sense, education faculties and internship practice centers have important responsibilities. *The Principles of Professional Ethics for Educators* published by the Ministry of National Education in 2015 and by the Council of Higher Education in 2018 to make the course of professional ethics compulsory in education faculties programs are important steps taken in this field in Turkey. However, the candidates of special education teachers have stated that these courses are insufficient in quality

and quantity and that practical teaching should be taken as a basis. This situation coincides with the results of the research conducted by Altınkurt and Yılmaz (2011). They found that ethics compiles and syllabus were insufficient. When we look at the process created by this situation, it can be said that not much study has been done on this subject in the last ten years. Furthermore, the research conducted by Karaköse and Kocabaş (2009), Piquemal, (2004), Strike and Soltis (2009) showed similar results.

During the transition to the profession, it has been observed that studies aimed at teacher candidates, where teaching and research related to professional ethics are limited, are insufficient. Although the results of the study differed from those of the participants as candidates for special education teachers, they are similar to the results of the studies conducted by Karataş et al. (2019) and Akçamete et al. (2016). Malone's (2020) work on ethical education in teacher training is similar to the results of this research, in that investments in the education of professional ethical values are not sufficient.

One of the important points in the findings is that special education teacher candidates consider their ethical principles and values as a priority over laws and regulations. This calls into question the scope of laws and regulations and reveals that conscientious values should be more involved in in-laws and regulations. The need for certain ethical principles is a necessity in every profession and society as a whole (Habib, 2019). This shows that the conclusion that this research should prioritize ethical principles and values, and the study carried out by Kurtulan (2007) reached the opposite conclusion. The research conducted by Şakar (2010) concluded that teachers do not know of professional ethics. However, based on the results obtained from this research, it can be said that the candidates of teachers have at least an awareness of professional ethics.

It was determined that the majority of the information they learned about the professional ethics of special education teacher candidates were obtained from the courses they took *while they were students*. It was concluded that they tried to complete their deficiencies by *reading books and articles* on hearsay information and professional values. The teacher candidates stated that they did not acquire their instructional knowledge about the concept of ethics through seminars, interviews and symposiums and emphasized that various practices should be implemented in these areas.

The teacher candidates stated that professional ethics is related to concepts such as *ethics and values, responsibilities, the whole of the rules that must be fulfilled, development by the profession, professionalism, equality, and respect*. Also, teachers' candidates have stated unethical principles such as *failure to fulfil professional responsibilities, neglect and abuse, injustice, self-interest, prejudice, disregard for family and student privacy, psychological and physical violence, and non-compliance with the law*. By looking at the results of the study, it is seen that the behaviour within the scope of professional ethics and outside of professional ethics bears similarities with the results of the study conducted by Aybek and Karataş (2016). In particular, "*professional responsibility, equal and fair behaviour and respect for students*" was at the forefront of the research by Aybek and Karataş (2016).

The teacher candidates stated that they did not obtain the educational information about the concept of ethics through books, articles, seminars, interviews, and symposia, and emphasized that various applications should be implemented in these fields. There has been no significant change in ethical attitudes as prospective teachers only take the professional ethics course theoretically. Therefore, since they do not consider themselves sufficient in this sense, it has been concluded that they have views on the application of life-based teaching based on concrete events and the addition of professional ethics to the teaching programs. Research by Schjetne et al. (2016) highlighted the need for a better and versatile curriculum in the development of teachers' professional language and competencies. This situation is similar to the result that the teacher education reached in our research was insufficient. However, it was concluded that the opinions of the teachers who participated in the study did not make a very large difference according to gender. It seems possible to say that this conclusion of the study was similar to the conclusion that participant perceptions regarding the levels of showing ethical behaviour in the research conducted by Gulcan et al. (2012) didn't differ significantly according to gender variable, but Wang and Calvano (2015) stated in their research that men are more sensitive to professional ethics than women. This information shows that there is different due diligence on the gender variable related to the topic of professional ethics.

As a result, when the results of the special education teacher candidates about the concept of ethics are examined, it is seen that the teachers are relatively familiar with the rules of professional ethics in their profession and in the schools where they will be employed. A study by Shapira-Lishchinsky (2020), in which many countries are subject, argues that teachers with professional ethical principles contribute to school culture, and promote professional development. Therefore, as in other areas of teaching, the principles of professional ethics constitute an important professional competence for candidates of special education teaching.

SUGGESTIONS

Special education teaching, which is an important area within the teaching profession, is the most important professional group that must carry ethical rules and components. For this reason, the ethical rules regarding the profession of special education teaching need to be determined. These rules should be developed specifically for all branches of the teaching profession related to common and special education teaching.

The field of special education teaching is a teaching branch that needs more ethical rules in the context of the general characteristics of the individuals it serves. Special professional ethics rules should be established by taking into account the inadequacy areas of individuals receiving services from special education other than other teaching branches. This allows students to be easily prevented from being abused by unethical behaviour using individual differences. Besides, to be able to easily monitor professional ethics behaviours, it is necessary to establish professional ethics criteria in which teacher behaviours can be evaluated.

In teacher education, professional ethics courses and subject area content should be established at the undergraduate level. Special education teacher candidates training programs should be developed to include professional ethics courses. In addition to theoretical courses, in-school and out-of-school learning activities and social-social service activities should be established to develop behaviours that are appropriate to professional ethics. Necessary training should be organized to raise awareness of teachers and prospective teachers, and social awareness should be established through various social projects. Also, in-service training for teacher candidates can help raise awareness of professional ethics and ethical behaviours.

LIMITATIONS

Although our research is related to the concept of professional ethics, it can be limited to the field of special education teaching. Our research is based on the opinions of the candidates of special education teachers who participated voluntarily in this study.

ETHICAL TEXT

In this article, journal writing rules, publishing principles, research and publishing ethics rules, journal ethics rules were followed. The responsibility belongs to the author for all kinds of violations related to the article.

REFERENCES

- Akçamete, G., Kayhan, N., İşcen Karasu, F., Sardohan Yıldırım, A. E. & Şen, M. (2016). Professional ethical principles for special education teachers. *SDU International Journal of Educational Studies*, 3(1), 27-44.
- Aloni, N. (2019). Locally grounded, universally binding: The benefit of incorporating traditional care ethics, east and west, into current moral education. *Educational Philosophy and Theory*, 52(1) 98-105.
- Altinkurt, Y. & Yılmaz, K. (2011). Prospective teachers' views about teachers' occupational unethical behaviours. *Mehmet Akif Ersoy Journal of the Faculty of Education*, 11(22), 113-128.
- Asio, John Mark R., Riego De Dios, Erin E. & Lapuz, April Mercy E. (2019). Professional skills and work ethics of selected faculty in a local college. *PAFTE Research Journal*, 9 (1), 164-180.
- Auman, A., Stos, S. & Burch, E. (2020). Ethics without borders in a digital age. *Journalism and Mass Communication Educator*, 75(1), 9-15.
- Aybek, B. & Karataş, T. (2016). Investigation of prospective teacher's views on ethics and professional ethics. *Journal of Research in Education and Teaching*, 5(special issue), 96-108.
- Aydın, İ. (2006). *Eğitim ve öğretimde etik [Ethics in education and training]*. Pegem Publishing.
- Bolat, Y. (2019). A phenomenological investigation with prospective teachers of special education: If it was me! *International Journal of Educational Methodology*, 5(4), 607-622.
- Bolat, Y. & Tekin, M. (2017). Trends in researches training of gifted: A methodological analysis. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(27), 609-629.

- Budd, J. M. (2018). Teaching Ethics: A framework for thought and action. *Journal of Education for Library and Information Science*, 59(3), 53-66.
- Cevzici, A. (2016). *Uygulamalı etik [Applied ethics]*. Say Publishing.
- Crawford, E. R. (2017). The ethic of community and incorporating undocumented immigrant concerns into ethical school leadership. *Educational Administration Quarterly*, 53(2), 147-179.
- Collin, R. (2019). Investigating ethics in sociocultural literacy studies. *Journal of Literacy Research*, 51(4), 1-21.
- Council for Exceptional Children (2009). *What every special educator must know: Ethics, standards and guidelines*. Arlington, VA: Council for Exceptional Children.
- Council for Exceptional Children (2010). *Council for exceptional children ethical principles for special education professional*. <https://www.cec.sped.org/Standards/Ethical-Principles-and-Practice-Standards>.
- Council of Higher Education (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. Yüksek Öğretim Kurulu Yayını.
- Council of Higher Education (2018). *Yeni öğretmen yetiştirme lisans programlarına ilişkin YÖKduyurusu*. http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/41807946
- Çivilidağ, A. (2018). The ethical issue about some researches on industrial and organizational psychology. *The Journal of Academic Social Science Studies* 66,387-400.
- Demirtaş, H. & Güneş, H. (2002). *Eğitim yönetimi ve denetimi sözlüğü [Education management and supervision glossary]*. Anı Publishing.
- De Vaus, D. A. (2001). *Research design in social research*. Sage Publications.
- De Vellis, R. F. (2003). *Scale development: Theory and applications*. Sage Publications.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill
- Gülcan, M., Kılınc, A. & Çepni, O. (2012). Examining primary school principals' ethical leadership behaviours according to different variables. *The Journal of Turkish Educational Sciences*, 10(1), 123-142.
- Güney, Z. (2019). Professional ethics in performance and educational technology. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 14(4),190-200.
- Jackson, S., L. (2009). *Research methods and statistics: A critical thinking approach*. Wadsworth.
- Habib, H. (2019). Professional ethics among college teachers in relation to social intelligence. *Shanlax International Journal of Education*, 7(4), 14-18.
- Haynes, F. (2002). *Eğitimde etik [Ethics in education]*. Ayrıntı Publishing.
- Harrison, C. & Killion, J. (2007). Ten roles for teacher leaders. *Teachers as Leaders*, 65(1), 74-77.
- Head, G. (2018). Ethics in educational research: review boards, ethical issues and researcher development. *European Educational Research Journal*, 19(1), 72-83.
- Hesse-Biber, S. N. & Leavy, P. H. N. S. (2011). *The practice of qualitative research*. Sage Publications.
- Hill, A. L. (2004). Ethical analysis in counselling: A case for narrative ethics, moral, and virtue ethics. *Counselling and Values*, 48,131-148.

- Karataş, S., Caner, M., Kahyaoğlu, R. B. & Kâhya, S. (2019). Perceptions of pre-service teachers on ethical teacher and professional ethics course. *Journal of Qualitative Research in Education*, 7(1), 29-49.
- Karaköse, T. & Kocabaş, İ. (2009). An investigation of ethical culture in educational organizations. *African Journal of Business Management*, 3(10), 504-510.
- Kurtulan, I. (2007). *Evaluation of special education teachers in terms of professional ethical values*. [Unpublished Master's Thesis] Marmara University.
- Li, J. & Yongzhi, Z. (2020). Faculty ethics in china: From a historical perspective. *Educational Philosophy and Theory*, 52(2), 126-136.
- Ministry of National Education (2008). *Öğretmenlik mesleği özel alan yeterlikleri [Special proficiency in teaching profession]*. Milli Eğitim Basımevi.
- Ministry of National Education (2015). *Eğitimciler için mesleki etik ilkeler*. http://personel.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_06/02032141_mesleki_etik_ilkeler.pdf.
- Malone, D. M. (2020). Ethics education in teacher preparation: A case for stakeholder responsibility. *Ethics and Education*, 15(1), 77-97.
- Namlı, A. N. (2017). Levels of primary school teachers' professional ethics principles. *The Journal of International Social Research*, 10(49), 389-395.
- Özbek, O. (2003). *Professional ethics principles of physical education teachers and their compliance levels*. [Unpublished Doctoral Thesis]. Ankara University
- Piquemal, N. (2004). Teachers' ethical responsibilities in a diverse society. *Canadian Journal of Educational Administration and Policy*, 32(1), 1-19.
- Robbins, S. P. & DeCenzo, D. A. (2007). *Supervision today!* Pearson Prentice Hall. Upper Saddle River.
- Ricoeur, P. (2000). *Söz edimleri kuramı ve etik. [Speech theory and ethics]* Asa Kitabevi.
- San Jose, A.E., Bahket, R. & Al Alsahhi, H.H. (2017). Teach us the way we want: Teaching approach for special needs students. *European Journal of Special Education Research*, 2(6), 181-195.
- Schjetne, E., Afdal, H. W., Anker, T., Johannesen, N. & Afdal, G. (2016). Empirical moral philosophy and teacher education. *Ethics and Education*, 11(1), 29-41.
- Schwimmer, M. & Maxwell, B. (2017). Codes of ethics and teachers' professional autonomy. *Ethics and Education*, 12(2), 141-152.
- Shapira-Lishchinsky, O. (2020). A multinational study of teachers' codes of ethics: Attitudes of educational leaders. *NASSP Bulletin*, 104(1), 5-19.
- Strike, K. A. & Soltis, J. F. (2009). *The ethics of teaching*. Teachers College Press.
- Strong, M. (2006). *Does new teacher support affect student achievement?* New Teacher Center, U.C. Santa Cruz.
- Şakar, M. C. (2010). *Evaluation of ethical views of primary school teachers*. [Unpublished master's thesis]. Yüzüncü Yıl University.
- Tanchuk, N., Scramstad, C. & Kruse, M. (2016). Toward an ethics of professional understanding. *Ethics and Education*, 11(1), 5-16.
- Turkish Language Society (2020). *Genel Türkçe sözlük [General Turkish dictionary]*.

- Ulusoy, K. (2016). History teachers' views on the common values necessary to strengthen the unity and solidarity and develop a consensus culture in Turkey. *Journal of Values Education, 14(32)*, 103-126.
- Ulusoy, K. & Dilmaç, B. (2018). *Değerler eğitimi [Values education]*. Pegem Publishing
- Wang, L.C. & Calvano, L. (2015). Is business ethics education effective? An analysis of gender, personal ethical perspectives and moral judgment. *Journal of Business Ethics, 126(4)* 591-602.

ETİK ÖĞRETMEN VE TÜRKİYE'DE ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLİĞİ MESLEK ETİĞİ

ÖZ

Etik, ahlakla ilgili kavramların neler olduğunu sorgulayarak oluşturmaya çalışan ve alanında uzman kişilerin doğru yanlış ayrımı yapmalarına imkân sağlayan profesyonelliği, adalet ve eşitliği, dürüstlük ve doğruluğu, mesleki bağlılık ve gelişimi kapsayan bir bilim dalıdır. Mesleki etik kavramı da tüm bu kurallar bütününe kapsamaktadır. Bu çalışma öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim dönemlerinde yararlanabilecekleri mesleki etik ilkeleri ve bunlara ilişkin sorunlara yönelik çözüm önerilerini içermektedir. Betimsel tarama modelinde olan bu çalışmada 35 özel eğitim öğretmeni adayı çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan adaylara yarı yapılandırılmış ve üçlü likert biçiminde hazırlanmış sorular sorulmuştur. Toplanan bilgiler içerik analiz tekniği ile incelenerek veriler elde edilmiştir. Bu çalışmanın bulguları ahlaki değerlere önem veren, adil, mesleki sorumluluğu yerine getiren, saygılı, öğrenciyi önemseyen, yasa ve kurallara bağlı, çıkar sağlamayan eğitimcilerin etik öğretmen olduklarını ortaya çıkarmıştır. Özel eğitim öğretmen adaylarının kendi etik ilke ve değerlerini, yasa ve yönetmeliklerden öncelikli gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Öğretmen adayları meslek etiği kavramının ahlak ve değerler, sorumluluklar, yerine getirmesi gereken kurallar bütünü, mesleğe uygun gelişim, profesyonellik, eşitlik ve saygı gibi kavramlarla ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Özel eğitim öğretmen adaylarının meslek etiği konusunda öğrendikleri bilgilerin büyük çoğunluğunun öğrenciyken aldığı derslerden edindikleri tespit edilmiştir. Kulaktan dolma bilgilerle ve mesleki değerlerle ilgili kitap ve makaleler okuyarak eksikliklerini tamamlamaya çalıştıkları sonucuna ulaşmıştır. Mesleğe geçiş sürecinde meslek etiği ile ilgili öğretmen adaylarına öğretilenlerin ve yapılan araştırmaların sınırlı olduğu ve öğretmen adaylarına yönelik çalışmaların yetersiz olduğu gözlenmiştir. Araştırma sonuçları dikkate alınarak bu alana ilişkin bazı öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Etik, özel eğitim, meslek etiği, öğretmenler, öğretmen yetiştirme.

GİRİŞ

Tanımlanması Zor Bir Kavram: Etik

Felsefenin en temel alt dallarından veya disiplinlerinden biri olan etik kavramı, ahlaki davranışı genel hatlarıyla inceleyerek ideal kuralları elde etmeye çalışır. Ayrıca etik, bireylerin, kurumların ve uzmanların neyin doğru neyin yanlış olduğunu ayırt etmesini ve onlar adına karar vermesini sağlayan bir bilim dalıdır. Etik ilkeler halk içinde belli normlara bağlı olarak kendiliğinden oluşan fakat belli bir metinle sınırlandırılmayıp sürekli gelişen kurallar bütünüdür.

İnsana ait tüm davranışlarda etik olgusunun var olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Günümüzde birçok etkinlikte, kurumda, meslek dalında etik değerlerdeki davranış ve tutumlar detaylı ve sistematik bir şekilde bireysel ya da kolektif olarak ele alınmaya ve irdelenmeye başlanmıştır. Teknolojik gelişmelerle birlikte teknoloji etiği gibi kavramların ortaya çıktığı görülmüştür (Güney, 2019). Dahası etik eğitimi, kütüphane ve bilgi bilimi alanında son yıllarda önemli derece ilgi toplamıştır (Budd, 2018). Son zamanlarda gazetecilik eğitiminde dahi etik eğitimi önemli bir unsur haline gelmeye başlamıştır (Auman ve diğerleri, 2020). Eğitim alanında ise *-özellikle de öğretmen yetiştirmede-* mesleki etik konusuyla ilgili çok farklı görüşler ortaya çıkmış ve bu görüşler çeşitli gruplarca ateşli bir biçimde savunulmuştur (Tanchuk ve diğerleri, 2016). Bununla birlikte diğer araştırma türlerinde olduğu gibi eğitim araştırmalarında etik konusu kendine önemli bir tartışma alanı yaratmıştır (Head, 2018). Bu nedenle öğretmenlik mesleği için meslek etiği giderek önem kazanan bir konu haline gelmeye başlamıştır.

Geçmişten günümüze insanlığın dikkatini üzerine çektiği önemli bir kavram olan etikle alakalı aralarında bağlantı bulunan birçok görüşün ortaya çıktığı gözlemlenmiştir (Tanchuk ve diğerleri, 2016). Bu görüşlerden biri, Yunanca *"ethos"* (karakter) kavramından hareketle ahlak bilimi, töre bilimi, gelenek ve ahlakla ilgili tüm eylemlerde uyulması ve kaçınılması gereken davranışlar bütünü olarak ele alınmıştır (Türk dil Kurumu [TDK], 2020). Çivilidağ (2018) etiğin, toplumun ortaya koyduğu tüm eylem ve davranışların özünü inceleyen ve bu davranışlardaki doğru ve yanlışları ayırt etmede evrensel ölçütler belirleyen bir sistem olduğunu ifade eder. Haynes (2002)'e göre etik, insanlarla ilgili olumlu veya olumsuz değerlendirmelerde bulunan, başkalarının tutum ve davranışlarında övgüye ve kınamaya yer veren herkesle ilgili bir kavramdır. Bazı tanımlarda ise toplumsal yönden anlam ve derinlik taşıyan etik kavramı, var olan toplumsal yaşantı öğelerinin sorgulanarak yeni bir yaşam ve meslek öğretilerinin oluşturulmasını içermektedir (Tanchuk ve diğerleri, 2016; Colins, 2019; Auman ve diğerleri, 2020). Etik, toplumsal değerlerin mevcut durumuna karşın yeni bir değer, düşünce, felsefe ve yaşam ilkelerini oluşturur (Ceviz, 2002).

Değerlerin başka bir önemli bir işlevi ise bireylerin karakterlerini ve kişiliklerini oluşturmasını sağlayarak bireyin toplumsallaştırılmasını kolaylaştırmasıdır (Ulusoy, 2016). Collin (2019) ise etik veya ahlak kavramının insanların iyiliğin peşinde gitme yollarını bulmak ve insanların iyi yaşamı tanımlamak için kullandığı sorgulama yolları olarak ele alarak farklı işlevsel rollerini ön plana çıkarır. Bu tanımlardan hareketle etik; evrensel değerler ve

ahlaki ilkeler doğrultusunda, iyi olanla kötü olanın ayırabilmesi için bireylerin ve sınıfların toplumdaki davranışlarına yön veren, doğru ve yanlışın neler olması gerektiği veya neyin yapıp neyin yapılamayacağını belirleyen ilkelerin tümü olarak ifade edilebilir (Demirtaş ve Güneş, 2002). Yapılan birçok araştırmada etik ve ahlak kavramlarının eş anlamlı bir şekilde kullanıldığı fakat bunların aynı kavramlar olmadığı birçok araştırmacı tarafından belirtilmiştir (Bilgili ve Ilgaz, 2006; Cevizci, 2016; Li ve Yongzhi, 2020)

Ahlak (moralite) kavramı genellikle kişisel yaşam, cinsellikle ilgili davranışlar ve normlarla ilişki içindedir. Etik sözcüğü ahlak kavramının felsefi bir şekilde incelenmesi anlamında kullanılır (Aydın, 2006). Bu etiğin ahlaka göre daha kapsamlı ve üst düzey bir felsefi düşünce olduğunu gösterir. Etik olgusunun uygulamaya dayalı olarak "*Burada ve şimdi ne yapmalıyım?*" tarzındaki sorulara ahlaka göre görsel, kurumsal ve daha geniş bir bakış açısıyla incelemek amacıyla, bu soruları sormanın ötesine geçmesi ahlaktan farklı olduğunu ortaya koyar (Haynes, 2002). Ricoeur (2000) ise ahlaki kurallar ve etik amaç arasında farklar olduğunu belirtir. Etik amacın Aristocu bir düşünceye dayandığını ve etiğin "*iyi bir yaşam*" hedefleme amacı olduğunu ifade eder. Ahlaki kurallar da Kantçı tutuculuğun temelini kurmuştur ve ahlak bu kurallara uyma zorunluluğundadır. Ricoeur (2000) düşüncelerini şöyle açıklar: Bireyin etik sahibi olması, ahlak sahibi olmasının ön koşuludur; etik amaçlar kuralların süzgecinden geçmek zorundadır ve kurallar uygulama sırasında çıkmaza girdiğinde amaca başvurulması kabul edilebilir bir yöntemdir. Ricoeur (2000), bu ayırmada etiğin bir "*ahlak bilimi*" olmadığını vurgular. Bilgili ve Ilgaz'a (2006) göre etik ve ahlakın farklı olmalarının sebebi, etik bir ahlak felsefesidir, ahlak ise etikle ilgili bir araştırma konusudur. Son olarak Cevizci (2016)' ya göre ahlâk, toplumlar tarafından insanların birbirleriyle olan davranışlarını düzenlemek amacıyla geliştirilmiş olan normlar, kurallar ve değerler bütününe karşılık gelir. Etik ise söz konusu ahlâk ve ahlaklılık olgusu üzerine felsefi bir düşünüm ya da sorgulama olarak ortaya çıkmıştır. İkisi arasındaki en önemli fark, birincisinin yerel olduğu yerde, ikincisinin, yani etiğin genel ve evrensel olmasından meydana gelir.

Meslek Etiği ve Özel Eğitim

Toplumsal yaşamdaki tüm disiplin alanlarına göre çeşitlilik gösteren değerlendirme sistemlerinin içinde en önemli disiplinlerden birisi mesleki etikdir. Meslek etiği; çeşitli zamanlarda yapılan tartışmalarla doğruluğunu kabul ettiren ve meslek birliklerinin ortaya koyduğu, mesleklerin günümüzde en öncelikli koşulu hâline gelmiş ilkelerin tümünü içerir (Aydın, 2006). Meslek etiği içerisinde o mesleğe ilişkin değerler taşımaktadır. İnsan davranışlarının incelenmesi yerine çoğu zaman değerlerin incelenmesi insan ve meslek grupları hakkında hızlı bilgi sunabilir (Ulusoy ve Dilmaç, 2018). Bu nedenle değerlerin meslek etiği üzerindeki belirleyici etkisi unutulmamalıdır. Bu belirleyici etkiyi hem öğrenen hem de öğretmen açısından çok daha erişebilir hale getirilmelidir (Aloni, 2019). Ayrıca mesleki değerler ve ahlaki kuralları içeren öğretmenlik mesleği, öğretmenin örnek davranışlarının öğrencilerinin yetiştirilmesinde kullanılan önemli bir meslek grubudur (Li ve Yongzhi, 2020). Toplumsal değişimde ve insan gücünün oluşturulmasında hiçbir meslek gücü öğretmenlik mesleği kadar etkili olmamıştır. Bu nedenle mesleki etik eğitimi, öğretmen yetiştirmenin merkezinde olmalıdır (Malone, 2020). Öğretmen yetiştirmenin yapı taşı haline gelecek meslek etiği eğitimi kaliteli bir kültürün inşasını sağlayacaktır.

Bu nedenle iyi bir öğretmen yetiştirme ve iyi bir öğretmen olmak için mesleki etik temel unsur olmalıdır (Habib, 2019). Ayrıca iyi bir meslek becerisinin yanında meslek etiği ilkeleri, bir meslek organizasyonun hayati bileşenlerini meydana getirmektedir (Asio ve diğerleri, 2019).

Etik ilkeler alanını kapsayan birçok meslek üyesi, bireysel seçimlerinin dışına çıkarak buldukları hizmet alanının ihtiyaçları ve özelliklerine göre uygulamalar yaparlar. Bir meslekte doğal olarak o mesleği icra edenlerin yerine getirmesi gereken birtakım uygun davranış ve bu davranışları kapsayan evrensel ilkeler bulunmaktadır. Meslek etiği anlayışı, sosyolojik bir temele dayanır. Bünyesinde herhangi bir mesleğin icra edildiği sırada özümsemesi ve göz önünde bulundurulması gereken yaklaşımlar, davranışlar, tutumlar, kurallar ve ortak kabul görmüş birtakım ilkeleri barındırır. Belirli bir meslek grubu tarafından belirlenen etik ilkelerin grupta etkili olabilmesi için kuralların ve değer yargılarının köklü bir şekilde yerleşmesi gerekir. Meslek etiği, mesleki adabı tanımlamak için oluşturulan ilkeler ve meslekteki iyi ve kötü uygulamaların ayırt edilmesinde belirlenen ölçütlerin tümüdür. Mesleki ölçütleri ve meslek adabını belirlemek için o mesleğin üyeleri birtakım ilkeler belirler ve bunları geliştirerek uygulamaktadırlar (Hins, 2005). Bir meslek, o mesleği yerine getiren üyelerin mesleki becerilerini etik ilkeler ve toplumsal ahlaka bağlı olarak topluma fayda sağlayacak bir şekilde yerine getirmeyi garanti edebiliyorsa bu meslek etik ilkelere sahiptir denebilir (Dunbar, 1998). Mesleki olarak eğitim etiği, eğitim uygulamalarının toplumsal, politik ve maddi koşulları da dahil olmak üzere tüm eğitim faaliyetlerini kapsamaktadır (Schjetne ve diğerleri, 2016). Bu nedenle öğretmenlik mesleği açısından etik kavramı oldukça fazla yapıdan oluşurken çok fazla bileşenle ilişkili karmaşık bir yapıyı ifade eder.

Meslek etiği ilkeleri mesleklerin farklı özellikler göstermesinden dolayı mesleklere göre farklılıklar oluşturabilir (Hill, 2004; Karataş ve diğerleri, 2019). Bir meslekte etik kurallar, uyulması gereken kuralları tanımlarken yüksek düzeyde uygulama standartları sağlar (Habib, 2019). Mesleki etik ilkeler hem toplumsal hem de bireysel özelliklerinden dolayı günün şartlarına göre yeniden oluşturulabilir. Yöneticilerin ve öğretmenlerin birçok ahlaki soruyla kuşatılmış olması ve şimdiki neslin öğrencileriyle gelecek nesillerin eğitimlerinin ve ahlaki olgunluklarının sorumluluğu kendilerinde olduğundan, eğitim etiği oldukça özel bir önem kazanmaktadır (Haynes, 2002). Etik dünya genelindeki eğitim uygulamada temel rol oynamaktadır (Crawford, 2017; Shapira-Lishchinsky, 2020). Eğitim sürecinin temel unsuru olan öğretmenlik mesleği içerisinde etik değerleri taşıyan önemli bir toplumsal kurumdur. Her meslekte olduğu gibi öğretmenler için de meslek etiğine gereken önem verilmelidir (Namlı, 2017). Özel eğitim öğretmenliği, çalışılan bireylerin normalin altında (yetersizlikler) olması ya da üstündeki (üstün zekâlı ya da yetenekli) bireyleri konu almasına karşın etik değerlere sahip olması gereken baskın grubun dışındaki bireylerin eğitimlerinden sorumlu öğretmenlik mesleği alanıdır (Bolat ve Tekin, 2017; Bolat, 2019). Bu nedenle özel eğitim öğretmenliği etik sorunlara daha fazla açık bir alandır.

Özel eğitim Öğretmenliğinde Meslek Etiğinin Önemi

1929'da Amerika'da Milli Eğitim Birliğinin (National Education Association) eğitimciler için belirlemiş olduğu meslek etiği ilkeleri, 1929-1975 yılları arasında altı kez değiştirilerek günümüz güncel hâline ulaşmıştır (Özbek, 2003). Özel eğitim öğretmenleri için mesleki etik ilkeler Amerika Birleşik Devletleri'nde Council for Exceptional

Children -CEC- (Ayrıcalıklı Çocuklar Konseyi) 1922'deki ilk toplantısında oluşturulup 1981 ve 2010 yıllarında yapılan değişikliklerle 8 temel madde olarak yayımlanmıştır:

1. *Özel eğitim alanında çalışan uzmanlar/öğretmenler, özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitim ve yaşam kalitelerini en yüksek düzeye çıkarmaya çalışırlar.*
2. *Özel eğitim alanında çalışan uzmanlar/öğretmenler, kendi uzmanlık alanlarına ilişkin olarak yeterliklerini ve diğer bilgilerini geliştirir ve korurlar.*
3. *Özel eğitim alanında çalışan uzmanlar/öğretmenler, özel eğitime gereksinim duyan bireylere, ailelerine, diğer uzman arkadaşlarına, öğrencilere ve araştırma konularına faydalı olacak akademik aktivitelere (seminer, kongre, toplantı, vb.) katılırlar.*
4. *Özel eğitim alanında çalışan uzmanlar/öğretmenler, işlerini yaparlarken objektif davranırlar.*
5. *Özel eğitim alanında çalışan uzmanlar/öğretmenler, özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitimine ilişkin olarak bilgi ve becerilerini artırmaya/geliştirmeye çalışırlar.*
6. *Özel eğitim alanında çalışan uzmanlar/öğretmenler, uzmanlık alanlarının gerektirdiği standartlar, ilkeler veya kurallar çizgisi dâhilinde çalışırlar.*
7. *Özel eğitim alanında çalışan uzmanlar/öğretmenler, kendi uzmanlık alanlarının uygulamasına, özel eğitim ve diğer destek hizmetlerin sunulmasına ilişkin yasalar, kurallar ve ilkeleri destekleme ve geliştirmeye çalışırlar.*
8. *Özel eğitim alanında çalışan uzmanlar/öğretmenler, etik olmayan veya yasa dışı hareketlerde bulunmazlar.*

Meslek etiği ilkeleri, özel eğitim öğretmenlerine uygulamaya dayalı mesleki gelişim olanağı tanıdığı için onlara yol gösteren bir rehber özelliği oluşturmaktadır (CEC, 2009). Özel eğitim öğretmenleri meslek etiği ilkeleri doğrultusunda ortak hareket ederek işbirliği yapabilir, bu ilkeleri birer yaşam felsefesi haline getirir ve meslek hayatlarında deneyim elde etmelerini sağlar (Harrison ve Killion, 2007; Strong, 2006). Bu alan için oluşturulan mesleki yeterlikler uygulamaların kontrol edilebildiği ve süreç açısından sorgulanabilir yani hesap verilebilir bir anlayışı temellendirmektedir (Linstrum, 2009; Akçamete ve diğerleri, 2016). Çünkü etik olmayan uygulamaları özendirilen ve buna izin veren kültüre sahip örgütler ve bu örgütleri meydana getiren bireyler, ahlaklı bireylerin dahi ahlaki bozulmaya uğramasına neden olabilirler (Robbins ve De Cenzo, 2007).

Eğitimciler, sadece öğretim boyutunda değil aynı zamanda genel olarak meslekler genelinde de etiği sorgulamakta ve mesleki etiğin önemi üzerinde durmaktadırlar (Schwimmer ve Maxwell, 2017). Profesyonel bir meslek alanı olan öğretmenlik ile ilgili etik ilkeler, yalnızca belli kişi ve durumlara indirgenmemeli; bu kavramın dâhil olduğu tüm bileşenler bütünsel olarak ele alınmalı ve olguyu oluşturan sistemler bütünü üzerinde değişimler amaçlanmalıdır. Bu bağlamda, sistemlerin içerisinde etik sorunlar oluşur ve sistemler içerisinde oluşan etik sorunlar yalnızca o davranışı sergileyen kişiyi iyi ya da kötü yapmaz; bu durum aynı zamanda sistemin bir fonksiyonudur (O'neil ve Hern, 1991). Organizasyon ikliminde gelişebilecek olumsuzluklar (fazla otoriter, demokratik olmayan veya hiyerarşik problemler) etik davranışlarda bozulmalara neden olabilir. Yalnızca davranışı yapan kişinin karakterini yargılamak yerine etik problemler oluştuğunda özel eğitim

öğretmenleri ile aynı kurumun altındaki müdür, direktör ve diğer idari sorumlular arasındaki ilişkilerin yapısı da incelenmelidir.

Türkiye'de Meslek Etiği İle İlgili Gelişmeler

Eğitimciler için mesleki etik ilkeler, belli başlıklar altında toplanarak Türkiye'de MEB tarafından 2015 yılında yayımlanmıştır. Bu ilkeler hizmette sorumluluk, güvenli bir ortam oluşturmak, eşitlik, adalet, profesyonellik sürekli gelişim ve mesleki bağlılık, saygı, dürüstlük, güven, doğruluk, kaynakları etkili kullanmak, yolsuzluk yapmamak şeklinde tanımlanır (Aydın, 2006). Bu ilkeler, hizmet alan bireylerin haklarının korunmasına da temel oluşturmuştur. Yükseköğretim Kurulu eğitim fakültelerinde öğretmen adayı lisans programına öğretmenlik mesleki etiğinin kazandırılmasıyla ilgili seçmeli derslerin açılmasını önermiştir (YÖK, 2007). Buna yönelik programların içeriğine bakıldığında bazı lisans programlarında *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* dersinde bilimde etik ismiyle konu incelse de birçok lisans programında öğretmenlikte mesleki etiğe, zorunlu bir ders olarak yer verilmediği ve derslerin içeriklerinin de kapsamlı ve yeterli olmadığı görülmektedir. YÖK tarafından 2018 yılında Türkiye'de yapılan bazı araştırmalar sonucunda bir kısım değişiklik yapılmıştır. Öğretmenlik lisans programlarında "*Eğitimde Ahlâk ve Etik*" ismiyle öğretmenlik alanlarında mesleki etikle ilgili bir dersin verilmesi sağlanmıştır. Bununla birlikte "*Bilim ve Araştırma Etiği*" ile "*Meslek Etiği ve Yasal Konular*" gibi bünyesinde meslek etiği ile ilgili geniş konular barındıran derslerin lisans programlarına eklenerek 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren dersler vermeye başlanmıştır (YÖK,2018; Karataş ve diğerleri, 2019).

Daha önce özel eğitim öğretmenliği lisans programlarında seçmeli ders olarak alınan eğitimde ahlak ve etik dersi, 2018-2019 öğretim yılından itibaren özel eğitim öğretmenliği lisans programlarında özel eğitimde meslek etiği dersi olarak zorunlu hale getirilmiştir (YÖK, 2018). Bu gerçeklikten hareketle özel eğitim öğretmenliği öğretmen adaylarının bakış açısıyla etik öğretmenin özelliklerinin ne olduğu ve bu dersin özel eğitim bölümü öğretmenlerinin eğitsel beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığını belirleme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu araştırmanın amacı, özel eğitim öğretmen adaylarına göre etik öğretmene ait tutumların neler olması gerektiği ve onların özel eğitimde mesleki etik dersine ilişkin hangi görüşte olduklarını belirlemektir. Bununla birlikte araştırmanın cevap aradığı sorular aşağıda verilmiştir:

- 1. Araştırma Sorusu:** *Özel eğitim öğretmen adaylarına göre etik nedir?*
- 2. Araştırma Sorusu:** *Özel eğitim öğretmen adaylarına göre özel eğitimde ihlal edilen etik ilkeler nelerdir?*
- 3. Araştırma Sorusu:** *Özel eğitim öğretmenliği adaylarına mesleki etik dersi nasıl bir katkı sağlamıştır?*

YÖNTEM

Bu araştırma özel eğitim öğretmen adaylarının eğitimlerinde etik öğretmen olgusuna ilişkin görüşlerini belirlemeye odaklanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel tarama modeli

kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli elde edilen verilerin araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlemesi ve sorunun bütün boyutlarıyla ele alınmasına yardımcı olur (De Vaus, 2001; Hesse-Biber ve Leavy, 2011).

Katılımcılar

Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabılır örneklem tekniği kullanılmıştır. Katılımcılar özel eğitim öğretmen adayları arasından belirlenmiştir. Araştırma grubu, bir devlet üniversitesinde 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz döneminde eğitim fakültesinin özel eğitim öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğretmen adaylarından gönüllük esasına uygun olarak seçilen 35 öğretmen adayından meydana gelmektedir. Araştırmayı oluşturan katılımcılara ilişkin özet bilgiler Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Araştırma Grubu

Katılımcılar	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
3.Sınıf	10	47.61	11	52.38	21	60
4.Sınıf	5	35.71	9	64.28	14	40
Toplam	15	42.85	20	57.15	35	100

Tablo 1’de katılımcıların %57.15’i erkek öğretmen adaylarından %42.85’i kadın öğretmen adaylarından oluşmuştur. Adayların 21’i 3. sınıf, 14 aday ise 4. sınıfta öğrenim görmektedir. Araştırmaya toplam 35 kişi katılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Bilimsel araştırmalarda bir veri toplama aracı oluşturmak için ilk basamak konuyla ilgili alanyazından bilgi toplamak yani literatür taraması yapmaktır (De Vellis, 2003). Bu nedenle araştırmada verilerin toplanması amacıyla özel eğitim öğretmen adaylarının meslek etiği bilgilerine ilişkin alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazından elde edilen bilgiler veri toplama aracının sorularının hazırlanması için kavramsal yapının oluşturulmasında kullanılmıştır. Veri toplama aracında kullanılacak soruların yazımında “*Eğitimciler İçin Mesleki Etik İlkeler*” genelgesi ve özel eğitim öğretmenliğinde etik kavramı ile ilgili araştırma yapılan diğer kitap, bildiri, tez, yasa, yönetmelik ve makalelerden yararlanılmıştır. Alanyazına temel oluşturan kaynaklara ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Araştırma için Alanyazın İncelenen Kaynaklar

Kaynak	Kitap	Tez	Bildiri	Makale	İnternet Sitesi	Yasa ve Yönetmelik	Toplam
Sayı	4	2	4	3	7	9	29

Araştırma için başvuru kaynaklar incelendikten sonra veri toplama aracı için soru yazımı yapılmıştır. İlk aşamada “etik ve meslek etiği” konusunda toplam 15 soru yazılmıştır. Bu soruların incelenmesi için özel eğitim alanı ve eğitim bilimleri alanında doçent unvanlı iki uzmandan görüş alınmıştır. Uzman görüşleri sonunda soru sayısının 9’a düşürülmesi ve çıkarılan sorular yerine 2 tane açık uçlu soru yazılmasına karar verilmiştir. Soruların okunabilirlik ve anlaşılabilirliğinin kontrol edilmesi için bir Türkçe öğretimi uzmanından görüşler alınmış ve düzeltmeler yapılmıştır. Buna göre veri toplama aracı uygulama formu üçlü likert özelliği taşıyan 9 soru ve açık uçlu olan iki yarı-yapılandırılmış görüşme sorusundan oluşmuştur.

Ölçme aracında yer alan ilk 9 soru üçlü likert yapıda olup araştırmanın alt amaçlarından üçüncüsü olan “Özel eğitim öğretmenliği adaylarına mesleki etik dersi nasıl bir katkı sağlamıştır?” sorusuna cevap aramaktadır. Yarı-yapılandırılmış sorular ise birinci alt amaç “Özel eğitim öğretmen adaylarına göre etik nedir?” ve ikinci alt amaç olan “Özel eğitim öğretmen adaylarına göre özel eğitimde ihlal edilen etik ilkeler nelerdir?” amaçlarını gerçekleştirmek üzere veri toplama aracında yerini almıştır. Araştırmanın veri toplama sürecinde, katılımcılarla yüz yüze veri toplanması sağlanarak veri toplanması için uygun bir zaman belirlenmiş ve araştırma hakkında katılımcılara bilgi verilmiştir. Katılımcılardan elde edilen bilgiler ve görüşmeler esnasında tutulan araştırma notları yazılı bir metne dönüştürülmüştür.

Verilerin Çözülmesi

Katılımcılara yüz yüze ortamda sunulan veri toplama aracından elde edilen veriler iki yönlü analize tabi tutulmuştur. Likert yapıdaki sorular için betimsel istatistik işlemleri yapılmış, yarı-yapılandırılmış sorular için ise içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi süreci farklı basamaklardan oluşmaktadır (Fraenkel ve diğerleri, 2012). Bu araştırmada araştırma sorusunun yazılması, kodlama ve kategorilere ayırma basamakları uygulanmıştır.

Nitel araştırmaların aşaması gereken önemli konulardan birisi güvenilirliktir (San Jose ve diğerleri, 2017). Verilerin geçerlik ve güvenilirliğini sağlanması için toplanan veriler araştırmacılar tarafından farklı zamanlarda içerik analizine tabi tutulmuştur. İki farklı analizin verileri kontrol edilerek analizin ortak bir anlam oluşturulması sağlanmıştır. Analiz bir alan uzmanına sunulmuş ve analiz süreci ve bulguların kontrolü yapılmıştır. Bunun sağlanabilmesi için araştırma verileri açık ve sorgulanabilir şekilde analiz edilmiştir. Ayrıca verilerin ve analizlerin korunması sağlanarak araştırmanın istenilen her an gözden geçirilebilmesine olanak sağlanmıştır. Bunun dışında toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular tablolaştırılarak yüzdelerle birlikte verilmiş ve özel eğitimde öğretmen adaylarının görüşleri özetlenerek ele alınmıştır.

BULGULAR

1. Özel Eğitim Öğretmen Adaylarına Göre “Etik”

Özel eğitim öğretmen adaylarının görüşlerinin incelendiğinde etik kavramına ilişkin görüşlerin Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Özel Eğitim Öğretmen Adaylarına Göre Etik

Temalar	f	%
Kurallar Bütünü	16	34.78
Sorumluluklar	7	15.21
Ahlak	6	13.04
Mesleğe Uygun Gelişim	6	13.04
Değerler	5	11.62
Profesyonellik	1	4.34
Eşitlik	1	4.34
Saygı	1	4.34

Tablo 3'te belirtildiği gibi meslek etiğinin ne olduğu ile ilgili %34.78'lik bir oranla ilk sırada “kurallar bütünü” yer almaktadır. Öğretmen adaylarının çoğunluğu meslek etiğinin uyulması gereken kurallar olması gerektiğini belirtmiştir. %15.21'lik bir oran meslek etiğinin özel eğitim öğretmenlerinin sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Adayların görüşlerine göre %13.04'lük bir oranla “ahlak” teması etik ile ilgili durumlar arasında yer almaktadır. Özel eğitim öğretmen adayları vicdan, ahlak ve değerlere bağlılık ilkelerine bağlı olmanın önemi üzerinde durmuşlardır. Adaylara göre meslek etiğinin ne olduğu konusundaki diğer bir görüş ise %13.04'lük oranla öğretmenlerin kendi “mesleklerine uygun gelişimleri” olarak ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin etik kavramını “değerler” %11.62 olarak algıladıkları görülmektedir. %4.34'lük diğer bir oranla da meslek etiği kavramı profesyonellik, eşitlik ve saygı olarak belirtilmiştir.

2. Özel Eğitim Öğretmen Adaylarına Göre Özel Eğitimde İhlal Edilen Etik İlkeler

Özel eğitim öğretmen adaylarının görüşlerine göre özel eğitimde en çok ihlal edilen ilkeler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Özel Eğitimde En Çok İhlal Edilen İlkeler

Özel Eğitimde En Çok İhlal Edilen İlkelere İlişkin Temalar	f	%
İhmal etme	10	19.23
Mesleki Sorumsuzluk	9	17.30
Adaletsizlik	7	13.46
İstismar	5	9.61
Gizlilik	5	9.61
Ön Yargılı Olma	5	9.61
Çıkar Sağlama	4	7.69
Ahlaki Değerler	3	5.76
Şiddet	2	3.84
Yasa ve Kurallar	2	3.84

Tablo 4.'te belirlenen temalar arasında etik dışı ilke olarak %19.23'lük oranla ilk sırada “ihmal etme” yer almıştır. Özel eğitim öğretmen adayları özel eğitim öğrencilerine gereken ilgilinin gösterilmediğini, öğretmen adaylarının çoğunun maddi kazanç elde edebilmek için bu mesleği icra ettiğini belirtmiştir. %17.30'luk oranla ikinci sıradaki *mesleki sorumsuzluk*, öğretmen adaylarının sorumluluklarını büyük oranda yerine getirmediğini düşündürmektedir.

Özel eğitim öğretmen adaylarının görüşleri içerisinde "istismar, ön yargılı olma, çıkar sağlama, öğrenci velilerinin izinlerini almama, aileyi yanlış bilgilendirme, ailenin çaresizliğini ve duygularını istismar etme ve ailelere gereken saygıyı göstermeme, ahlaki değerleri göz ardı etmek ve şiddet" gibi etik dışı durumlar yer almaktadır.

3. Mesleki Etik Dersinin Özel Eğitim Öğretmenliği Adaylarına Sağladığı Katkıları

Tablo 5. Meslek Etiği Kavramını Özel Eğitimde Meslek Etiği Dersini Almadan Önce Duymuş Olma Değişkenine Göre Dağılım

Katılımcı	Evet	%	Hayır	%	Kismen	%
Erkek	17	85	3	15	0	0
Kadın	10	66.6	2	13.33	3	20
Toplam	27	77.14	5	14.28	3	8.57

Tablo 5'te yer aldığı gibi katılımcıların %77.14'ü meslek etiği kavramını meslek etiği dersini almadan önce duymuş olduğunu, %14.28'inin bu kavramı hiç duymadığını, %8.57'sinin ise kısmen duyduğunu belirtilmiştir. Bununla birlikte erkek katılımcıların %85'inin meslek etiği kavramını daha önce duyduğu kadın katılımcıların ise %66.66'sının duyduğu %20'sinin de kısmen duyduğu görülmektedir. Meslek etiği konusunda bilgisi olan bu katılımcıların bu konuya ilişkin olarak bilgileri edinme yolları Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6. Meslek Etiği Konusunda Öğrenilen Bilgilerin Hangi Yolla Edinilmiş Olduğuna Göre Dağılım

Bilgi Yolu	Erkek				Kadın				Toplam	%
	KDB	KMO	PSK	ÖAD	KDB	KMO	PSK	ÖAD		
Katılımcı	4	4	0	12	4	2	0	9	35	100
%	20	20	0	60	26.66	13.33	0	60	100	100
KDB		4				4			8	22.85
KMO		4				2			6	17.15
PSK		0				0			0	0
ÖAD		12				9			21	60

KDB: Kulaktan dolma bilgilerle

KMO: Kitap ve makale okuyarak

PSK: Program ve seminerlere katılarak

ÖAD: Öğrenciyken aldığı derslerden

Tablo 6'da görüldüğü üzere özel eğitim öğretmen adaylarının meslek etiği konusunda öğrendikleri bilgilerin %22.85'ini kulaktan dolma bilgilerle, %17.15'i mesleki değerlerle ilgili kitap ve makaleler okuyarak, %60'ını ise öğrenciyken aldığı derslerden edindikleri tespit edilmiştir. Katılımcıların hiçbiri meslek etiği kavramını program ve seminerlere katılarak öğrenmediği görülmektedir. Bulgular dikkate alındığında katılımcıların meslek etiği ile ilgili seminer, panel, söyleşi, sempozyum vb. oturumlara katılmış olma durumları önemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu duruma ilişkin veriler Tablo 7'de sunulmaktadır.

Tablo 7. Meslek etiği ile ilgili Seminer, Panel, Söyleşi, Sempozyum vb. Oturumlara Katılmış Olmaya İlişkin Dağılım

Katılımcı	Evet	%	Hayır	%	Kısmen	%
Erkek	5	25	11	55	4	20
Kadın	1	6.6	13	86.67	1	6.6
Toplam	6	17.14	24	71.42	5	14.24

Tablo 7’de görüldüğü gibi katılımcı öğretmen adayların meslek etiği ile ilgili seminer, panel, söyleşi, sempozyum vb. oturumlara %71.42’sinin hiç katılmadığı, %17.14’ünün katıldığı ve %14.24’ünün ise kısmen de olsa katılım sağladığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının meslek etiği konusundaki bilimsel etkinliklere katılım oranı dışında onların bu kavrama ilişkin aldığı derslerin tutumlarına olan etkisi Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8. Meslek Etiği Dersini Aldıktan Sonra Meslek Etiği Tutumundaki Değişikliğe İlişkin Dağılım

Katılımcı	Evet	%	Hayır	%	Kısmen	%
Erkek	6	30	10	50	4	20
Kadın	6	40	4	26.66	5	33.33
Toplam	12	34.28	14	40.0	9	25.71

Tablo 8’deki veriler incelendiğinde meslek etiği dersini almadan önceki etik tutumu ile aldıktan sonraki tutumlar arasında birbirine yakın oranların olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %34.28’inin tutumlarında olumlu bir değişiklik olduğu %25.71’inin tutumlarında kısmen bir değişikliğin olduğu, %40’ının ise tutumlarında bir değişiklik olmadığı saptanmıştır. Toplam orana bakıldığında öğretmen adaylarının %70.2 yakınının tutumlarında bir değişme yaşandığı söylenebilir. Bu değişim dikkate alındığında öğretmenlerin bilgi değişiminde bir farklılaşma yaşanıp yaşanmadığı önem arz etmektedir. Öğretmen adaylarının alınmış olunan meslek etiği dersinin bilgi kazanma durumlarına ilişkin veriler Tablo 9’da sunulmaktadır.

Tablo 9. Alınmış Olunan Meslek Etiği Dersinin Özel Eğitim Öğretmen Adaylarına Bilgi Kazandırmış Olması Konusundaki Dağılım

Katılımcı	Evet	%	Hayır	%	Kısmen	%
Erkek	11	55	3	15	6	40
Kadın	8	53.33	2	13.33	5	33.33
Toplam	19	54.28	5	14.28	11	31.42

Tablo 9’da ifade edildiği gibi meslek etiği dersini almış olmanın adayların %54.28’ine katkı sağladığı, %31.42’sinin kısmen bilgi sahibi olduğu, %14.28’ine ise herhangi bir katkı sağlamadığı bulgularına ulaşılmıştır. Bilgi düzeylerinde değişme yaşanan öğretmen adaylarının sahip olduğu mesleki etik değerlerin yasa ve yönetmelikler bağlamındaki durumuna ilişkin veriler Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Sahip Olunan Mesleki Etik Değerlerinin Yasa ve Yönetmeliklerden Öncelikli Olduğuna İlişkin Dağılım

Katılımcı	Evet	%	Hayır	%	Kısmen	%
Erkek	6	30	4	20	10	50
Kadın	6	40	3	20	6	40
Toplam	12	34.28	7	20	16	45.78

Tablo 10'da görüldüğü üzere özel eğitim öğretmen adaylarının mesleki etik değerlerinin yasa ve yönetmeliklerden %34.28'inin öncelikli olduğu, %45.78'inin kısmen öncelikli olduğu gözlenmiş, %20'sine göre ise yasa ve yönetmelikler sahip olunan değerlerden öncelikli tutulmuştur. Bununla birlikte öğretmen adaylarının yasa ve yönetmelik bilgisine sahip olma durumları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Özel Eğitimde Yasal Düzenlemeler Hususunda Bilgiye Sahip Olma Değişkenine İlişkin Dağılım

Katılımcı	Evet	%	Hayır	%	Kısmen	%
Erkek	12	60	3	15	5	25
Kadın	9	60	2	13.33	4	26.66
Toplam	21	60	5	14.28	9	25.71

Tablo 11'de görüldüğü gibi özel eğitim öğretmen adaylarının özel eğitimde yasal düzenlemeler hususunda %14.28'inin herhangi bir bilgiye sahip olmadığı gözlenirken, %25.71'inin kısmen, %60'ının ise doğrudan bilgi sahibi oldukları gözlenmiştir. Öğretmen adaylarının almış oldukları meslek etiği dersinin hem nicelik hem de nitelik bakımından yeterliği konusuna ilişkin görüşleri Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12. Özel Eğitimde Meslek Etiği Dersinin Nitelik ve Nicelik Bakımından Yeterliliği Konusuna İlişkin Dağılım

Katılımcı	Evet	%	Hayır	%	Kısmen	%
Erkek	4	20	12	60	4	20
Kadın	0	0	9	60	6	40
Toplam	4	11,42	21	60	10	28,57

Tablo 12'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %60'ı eğitim fakültelerindeki meslek etiği dersinin nitelik ve nicelik bakımından yeterli olmadığını, %29'unun kısmen yeterli olduğunu, %11.42'sinin ise yeterli olduğunu belirttiği gözlenmiştir. Aldıkları derse ilişkin yetersiz görüşler içerisinde olduğu görülen öğretmen adaylarının meslek etiği hususunda kendilerini yeterli bulma durumuna ilişkin görüşleri Tablo 13'ü meydana getirmiştir.

Tablo 13. Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının Meslek Etiği Hususunda Kendilerini Yeterli Bulmaya İlişkin Dağılım

Katılımcı	Evet	%	Hayır	%	Kısmen	%
Erkek	2	10	9	45	9	45
Kadın	2	13.33	5	33.33	8	53.33
Toplam	6	17.14	14	40	17	48.57

Tablo 13'te görüldüğü üzere özel eğitim öğretmen adaylarının yalnızca %11.42'si meslek etiği konusunda kendisini yeterli bulurken %48.57'si kısmen yeterli bulmuş, %40'ı ise bu konuda yetersiz olduğunu belirtmiştir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Özel eğitim öğretim programlarının uygulanmasında, özel eğitim öğretmenlerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu yüzden öğretmen adaylarının etik farkındalıklarının artması ve daha somut olaylara dayalı etkileşimlerinin olması gerektiği öğretmen adaylarıncı vurgulanmıştır. Eğitim fakülteleri ve staj uygulama merkezlerine bu anlamda önemli görevler düşmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2015'te yayımlanan "Eğitimciler İçin Mesleki Etik İlkeler" ve YÖK tarafından 2018 yılında eğitim fakülteleri programlarında meslek etiği dersini zorunlu hale getirilmesi Türkiye'de bu alanda gerçekleştirilen önemli adımlardır. Ancak özel eğitim öğretmenliği adayları bu derslerin nitelik ve nicelik bakımından yetersiz olduğunu ve uygulamaya dayalı öğretimin esas alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu durum Altinkurt ve Yılmaz (2011) tarafından yapılan araştırmada etik dersler ve ders programlarının yetersiz bulunması sonucuyla örtüşmektedir. Bu durumun yarattığı sürece bakıldığında geçen yaklaşık on yıllık dönemde bu konuda fazla bir çalışma yapılmadığı söylenebilir. Ayrıca Karaköse ve Kocabaş (2009), Piquemal, (2004), Strike ve Soltis (2009) tarafından yapılan araştırmaların bu konuda benzer sonuçlar taşıdığı görülmüştür.

Mesleğe geçiş sürecinde meslek etiği ile ilgili öğretmen adaylarına öğretilenlerin ve konu hakkında yapılan araştırmaların sınırlı olduğu öğretmen adaylarına yönelik çalışmaların ise yetersiz olduğu gözlenmiştir. Çalışmanın bu sonucu katılımcıların özel eğitim öğretmen adayı olması açısından farklılıklar gösterse de alanında daha önce Karataş ve diğerleri (2019) tarafından yapılan çalışmaların bulgularıyla ve Akçamete ve diğerleri (2016) tarafından yapılan çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Malone (2020) öğretmen yetiştirmede etik eğitimle ilgili yaptığı çalışmada mesleki etik değerlerin eğitime yapılan yatırımların yeterli olmadığı sonucu bu araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Elde edilen bulgularda göze çarpan önemli durumlardan birisi de özel eğitim öğretmen adaylarının kendi etik ilke ve değerlerini, yasa ve yönetmeliklerden öncelikli görmeleridir. Bu durum yasa ve yönetmeliklerin kapsamını sorgulatmakta ve vicdani değerlerin yasa ve yönetmeliklerde daha fazla yer alması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Belirli etik ilkelere duyulan ihtiyaç, her meslekte ve bir bütün olarak toplumda bir zorunluluktur (Habib, 2019). Bu nedenle özel eğitim adaylarının bu zorunluluğun bilincinde oldukları görülmektedir. Araştırmanın etik ilke ve değerlerin ön planda tutulması gerektiği ile ilgili sonucu Kurtulan (2007) tarafından yapılan çalışmanın tam tersi bir sonuca ulaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca Şakar (2010) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin mesleki etik bilgisine sahip olmadıkları sonucunun tam tersi bir durumda en azından öğretmen adaylarının bir farkındalıkları olduğu yönünde sonuca sahip olduğu söylenebilir.

Adaylar meslek etiğinin *ahlak ve değerler, sorumluluklar, yerine getirmesi gereken kurallar bütünü, mesleğe uygun gelişim, profesyonellik, eşitlik ve saygı* gibi kavramlarla ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Etik dışı ilkelerin ise *mesleki sorumlulukları yerine getirmeme, ihmal ve istismar, adil olmama, çıkar sağlama, ön yargılı olma, aile*

ve öğrenci gizliliğine önem vermeme, psikolojik ve fiziksel şiddet uygulama ve yasalara uymama gibi kavramlarla belirtmişlerdir. Araştırmanın ulaştığı bu sonuçlardan meslek etiği kapsamındaki ve meslek etiği dışındaki davranışların Aybek ve Karataş (2016) tarafından yapılan çalışmadaki sonuçlarla benzerlikler taşıdığı görülmektedir. Özellikle "mesleki sorumluluk, eşit ve adil olma ile öğrenciye saygı duyma davranışları" Aybek ve Karataş (2016) araştırmasında da bu çalışmada olduğu gibi ön planda yer almıştır.

Özel eğitim öğretmen adaylarının meslek etiği konusunda öğrendikleri bilgilerin büyük çoğunluğunun öğrenciyken aldığı derslerden edindikleri tespit edilmiştir. Kulaktan dolma bilgilerle ve mesleki değerlerle ilgili kitap ve makaleler okuyarak eksikliklerini tamamlamaya çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar etik kavramıyla ilgili öğretimsel bilgileri; seminerler, söyleşi ve sempozyumlar yoluyla edinmediklerini ifade ederek bu alanlarda çeşitli uygulamaların hayata geçirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Özel eğitim öğretmen adaylarının mesleki etik dersini yalnızca teorik olarak almaları, etik tutumlarında anlamlı bir değişiklik göstermemiş ve kendilerini bu anlamda yeterli görmediklerinden öğretim programlarına meslek etiğinin uygulamalı olarak eklenmesi ve somut olaylara dayalı yaşantı temelli bir öğretimin uygulanması yönünde görüşlere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Schjetne ve diğerleri (2016) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin mesleki dili ve yeterliklerinin geliştirilmesinde daha iyi ve çok yönlü bir müfredata ihtiyaç duyulması gerekliliği vurgulanmıştır. Bu durum çalışmamızda ulaşılan öğretmen eğitiminin yetersiz bulunması sonuçla benzerlik taşımaktadır. Bununla birlikte çalışmaya katılan öğretmen adaylarının görüşlerinin cinsiyete göre çok büyük bir farklılık yaratmadığı, ilgili görüşlerin cinsiyet değişkenine göre benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucunun Gülcan ve diğerleri (2012) etik davranışları gösterme düzeylerine ilişkin algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını sonucuyla benzerlik gösterdiğini söylemek mümkün görünmektedir. Ancak Wang ve Calvano (2015) yaptıkları çalışmada meslek etiği konusunda erkeklerin kadınlara göre daha duyarlı olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum meslek etiği konusuyla ilgili cinsiyet değişkeni üzerine farklı durum tespitlerinin olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak bu çalışmada konu edinilen özel eğitim öğretmen adaylarının etik kavramı farkındalığı ile ilgili sonuçlar incelendiğinde öğretmenlerin mesleklerinde ve görev yapacakları okullardaki mesleki etik kurallara ilişkin nispeten bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Birçok ülkenin konu edinildiği Shapira-Lishchinsky (2020) tarafından yapılan bir çalışmada mesleki etik ilkelere sahip olan öğretmenlerin okul kültürüne katkı sağladığı ve mesleki gelişimi desteklediği savunulmaktadır. Bu nedenle diğer öğretmenlik alanlarında olduğu gibi özel eğitim öğretmenliği adayları için de mesleki etik ilkeleri önemli bir mesleki yeterlik oluşturmaktadır.

ÖNERİLER

Öğretmenlik mesleği içerisinde önemli bir alan olan özel eğitim öğretmenliği, etik kuralları ve bileşenleri taşıması gereken en önemli profesyonel meslek grubudur. Bu nedenle özel eğitim öğretmenliği mesleğine ilişkin etik kurallar net bir biçimde belirlenmesi gerekir. Bu kurallar öğretmenlik mesleği alanında yer alan tüm branşlar için ortak ve özel eğitim öğretmenliğine ilişkin özel olarak geliştirilmesi gerekir.

Özel eğitim öğretmenliği alanı hizmet sunduğu bireylerin genel özellikleri bağlamında daha fazla etik kurallara ihtiyaç duyan bir öğretmenlik branşıdır. Diğer öğretmenlik branşları dışında özel eğitimden hizmet alan bireylerin yetersizlik alanları dikkate alınarak özel meslek etiği kuralları oluşturulmalıdır. Bu sayede öğrencilerin bireysel farklılıkları kullanılarak etik dışı davranışlarla istismar edilmesinin önüne kolayca geçilebilir. Ayrıca meslek etiği davranışlarının kolayca izlenebilmesi açısından öğretmen davranışlarının değerlendirilebileceği meslek etiği kriterleri oluşturulması gerekmektedir.

Öğretmen eğitimi içerisinde lisans düzeyinde meslek etiği dersleri ve konu alanı içeriklerinin oluşturulması gerekir. Özel eğitim öğretmen adayları eğitim programları meslek etiği derslerini kapsayacak biçimde geliştirilmelidir. Ayrıca teorik derslerin yanında meslek etiğine uygun davranışların geliştirilmesi için okul içi ve dışı öğrenme etkinlikleri ve sosyal-toplumsal hizmet çalışmaları oluşturulmalıdır. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bilinçlendirilmesi için gerekli eğitimler düzenlenmeli ve bu eğitimler çeşitli sosyal projeler yardımıyla toplumsal farkındalığı oluşturulmalıdır. Bunun yanında öğretmenler için hizmet içi eğitimler yardımıyla meslek etiği ve etik davranışların farkındalığının artırılması sağlanabilir.

SINIRLILIKLAR

Araştırmamız meslek etiği kavramıyla sınırlı olmakla birlikte özel eğitim alanı öğretmenliği alanıyla sınırlıdır. Araştırmamız, bu çalışmaya gönüllü olarak katılan özel eğitim öğretmenliği adaylarının görüşlerine dayanmaktadır.

ETİK METNİ

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir.

KAYNAKÇA

- Akçamete, G., Kayhan, N., İşcen Karasu, F., Sardohan Yıldırım, A. E. ve Şen, M. (2016). Professional ethical principles for special education teachers. *SDU International Journal of Educational Studies*, 3(1), 27-44.
- Aloni, N. (2019). Locally grounded, universally binding: The benefit of incorporating traditional care ethics, east and west, into current moral education. *Educational Philosophy and Theory*, 52(1) 98-105.
- Altinkurt, Y. ve Yılmaz, K. (2011). Prospective teachers' views about teachers' occupational unethical behaviours. *Mehmet Akif Ersoy Journal of the Faculty of Education*, 11(22), 113-128.
- Asio, John Mark R., Riego De Dios, Erin E. ve Lapuz, April Mercy E. (2019). Professional skills and work ethics of selected faculty in a local college. *PAFTE Research Journal*, 9 (1), 164-180.
- Auman, A., Stos, S. ve Burch, E. (2020). Ethics without borders in a digital age. *Journalism and Mass Communication Educator*, 75(1), 9-15.

- Aybek, B. ve Karataş, T. (2016). Investigation of prospective teacher's views on ethics and professional ethics. *Journal of Research in Education and Teaching, 5(special issue), 96-108.*
- Aydın, İ. (2006). *Eğitim ve öğretimde etik*. Pegem Publishing.
- Bolat, Y. (2019). A phenomenological investigation with prospective teachers of special education: If it was me! *International Journal of Educational Methodology, 5(4), 607-622.*
- Bolat, Y. ve Tekin, M. (2017). Trends in researches training of gifted: A methodological analysis. *International Journal of Eurasia Social Sciences, 8(27), 609-629.*
- Budd, J. M. (2018). Teaching Ethics: A framework for thought and action. *Journal of Education for Library and Information Science, 59(3), 53-66.*
- Cevizci, A. (2016). *Uygulamalı etik*. Say Publishing.
- Crawford, E. R. (2017). The ethic of community and incorporating undocumented immigrant concerns into ethical school leadership. *Educational Administration Quarterly, 53(2), 147-179.*
- Collin, R. (2019). Investigating ethics in sociocultural literacy studies. *Journal of Literacy Research, 51(4), 1-21.*
- Council for Exceptional Children (2009). *What every special educator must know: Ethics, standards and guidelines*. Arlington, VA: Council for Exceptional Children.
- Council for Exceptional Children (2010). *Council for exceptional children ethical principles for special education professional*. <https://www.cec.sped.org/Standards/Ethical-Principles-and-Practice-Standards>.
- Çivilidağ, A. (2018). The ethical issue about some researches on industrial and organizational psychology. *The Journal of Academic Social Science Studies 66,387-400.*
- Demirtaş, H. ve Güneş, H. (2002). *Eğitim yönetimi ve denetimi sözlüğü*. Anı Publishing.
- De Vaus, D. A. (2001). *Research design in social research*. Sage Publications.
- De Vellis, R. F. (2003). *Scale development: Theory and applications*. Sage Publications.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., ve Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill
- Gülcan, M., Kılınç, A. ve Çepni, O. (2012). Examining primary school principals' ethical leadership behaviours according to different variables. *The Journal of Turkish Educational Sciences, 10(1), 123-142.*
- Güney, Z. (2019). Professional ethics in performance and educational technology. *Educational Policy Analysis and Strategic Research, 14(4),190-200.*
- Jackson, S., L. (2009). *Research methods and statistics: A critical thinking approach*. Wadsworth.
- Habib, H. (2019). Professional ethics among college teachers in relation to social intelligence. *Shanlax International Journal of Education, 7(4), 14-18.*
- Haynes, F. (2002). *Eğitimde etik*. Ayrıntı Publishing.
- Harrison, C. ve Killion, J. (2007). Ten roles for teacher leaders. *Teachers as Leaders, 65(1), 74-77.*
- Head, G. (2018). Ethics in educational research: review boards, ethical issues and researcher development. *European Educational Research Journal, 19(1), 72-83.*
- Hesse-Biber, S. N. ve Leavy, P. H. N. S. (2011). *The practice of qualitative research*. Sage Publications.

- Hill, A. L. (2004). Ethical analysis in counselling: A case for narrative ethics, moral, and virtue ethics. *Counselling and Values, 48*,131-148.
- Karataş, S., Caner, M., Kahyaoğlu, R. B. ve Kâhya, S. (2019). Perceptions of pre-service teachers on ethical teacher and professional ethics course. *Journal of Qualitative Research in Education, 7*(1), 29-49.
- Karaköse, T. ve Kocabaş, İ. (2009). An investigation of ethical culture in educational organizations. *African Journal of Business Management, 3*(10), 504–510.
- Kurtulan, I. (2007). *Evaluation of special education teachers in terms of professional ethical values*. [Yayımlanmamış Master Tezi] Marmara University.
- Li, J. ve Yongzhi, Z. (2020). Faculty ethics in china: From a historical perspective. *Educational Philosophy and Theory, 52*(2),126-136.
- Milli eğitim Bakanlığı (2008). *Öğretmenlik mesleği özel alan yeterlikleri [Special proficiency in teaching profession]*. Milli Eğitim Basımevi.
- Milli eğitim Bakanlığı (2015). *Eğitimciler için mesleki etik ilkeler*. http://personel.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_06/02032141_mesleki_etik_ilkeler.pdf.
- Malone, D. M. (2020). Ethics education in teacher preparation: A case for stakeholder responsibility. *Ethics and Education, 15*(1), 77–97.
- Namlı, A. N. (2017). Levels of primary school teachers' professional ethics principles. *The Journal of International Social Research, 10*(49), 389-395.
- Özbek, O. (2003). *Professional ethics principles of physical education teachers and their compliance levels*. [Yayımlanmamış Doktora tezi]. Ankara University
- Piquemal, N. (2004). Teachers' ethical responsibilities in a diverse society. *Canadian Journal of Educational Administration and Policy, 32*(1), 1-19.
- Robbins, S. P. ve De Cenzo, D. A. (2007). *Supervision today!* Pearson Prentice Hall. Upper Saddle River.
- Ricoeur, P. (2000). *Söz edimleri kuramı ve etik*. Asa Kitabevi.
- San Jose, A.E., Bahket, R. ve Al Alsalhi, H.H. (2017). Teach us the way we want: Teaching approach for special needs students. *European Journal of Special Education Research, 2*(6), 181-195.
- Schjetne, E., Afdal, H. W., Anker, T., Johannesen, N. ve Afdal, G. (2016). Empirical moral philosophy and teacher education. *Ethics and Education, 11*(1), 29-41.
- Schwimmer, M. ve Maxwell, B. (2017). Codes of ethics and teachers' professional autonomy. *Ethics and Education, 12*(2), 141–152.
- Shapira-Lishchinsky, O. (2020). A multinational study of teachers' codes of ethics: Attitudes of educational leaders. *NASSP Bulletin, 104*(1), 5-19.
- Strike, K. A. ve Soltis, J. F. (2009). *The ethics of teaching*. Teachers College Press.
- Strong, M. (2006). *Does new teacher support affect student achievement?* New Teacher Center, U.C. Santa Cruz.
- Şakar, M. C. (2010). *Evaluation of ethical views of primary school teachers*. [Yayımlanmamış Master Tezi]. Yüzüncü Yıl University.

- Tanchuk, N., Scramstad, C. ve Kruse, M. (2016). Toward an ethics of professional understanding. *Ethics and Education*, 11(1), 5-16.
- Türk Dil Kurumu (2020). *Genel Türkçe sözlük*.
- Ulusoy, K. (2016). History teachers' views on the common values necessary to strengthen the unity and solidarity and develop a consensus culture in Turkey. *Journal of Values Education*, 14(32), 103-126.
- Ulusoy, K., ve Dilmaç, B. (2018). *Değerler eğitimi [Values education]*. Pegem Publishing
- YÖK (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. Yüksek Öğretim Kurulu Yayını.
- YÖK (2018). *Yeni öğretmen yetiştirme lisans programlarına ilişkin YÖK duyurusu*. http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik//journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/41807946
- Wang, L.C. ve Calvano, L. (2015). Is business ethics education effective? An analysis of gender, personal ethical perspectives and moral judgment. *Journal of Business Ethics*, 126(4) 591-602.